

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Prijava delegatov.

Delegat so prijavila sledeča okrajna društva:

XVII. Učit. društvo za konjiški okraj: 76. F. Bobič — Loče; 77. Karel Mravljak — Zreče. Namestnika: 78. Amalija Mravljak — Zreče; 79. Srečko Vittori — Cadrmlj.

XVIII. Učit. društvo za ormoški okraj: 80. Josip Rajšp — Ormož; 81. Anton Porekar — Hum. Namestnika: 82. Ludovik Šijanec — Svetinje; 83. Adolf Rosina — Ormož.

XIX. Učit. društvo za mariborski okraj: 84. Mirko Lešnik — Maribor; 85. Ivanka Vidmar. Namestnika: 86. Šimon Viher; 87. Ivan Kavčič.

Se vedno dolgujejo nekatera društva prijavo delegatov. Naj storijo to takoj, da bo stvar s prihodnjo številko „Tov.“, ki bo zadnja pred zborovanjem, v redu.

Društvene vesti.

+ Učit. društvo za konjiški okraj. — Predno odidem na počitek, smo se še enkrat zbrali v Konjicah. Bilo nas je lepo število — manjkala sta samo dva, ki pa sta svojo odsotnost opravičila. Zborovanje je otvoril predsednik tov. Bobič z daljšim, v vezani besedi zloženim govorom. Prisrčno je pozdravil navzoče, posebej se goste ravnatelja Schreinerja, prof. Prosenika iz Petrine in našega nadzornika tovariša Schella. Spomnil se je pred kratkim umrle tov. Amalije Pušenjakove in tovariša Bregantja s soprogom, katera sta zapustila naš okraj. Nato so se prečitali došli dopisi. Tovarišem Brumnu in Womerjema se odpošlje za njihove pozdrave pismo. Zahvalilo se je resolucija glede vstetja službenih let onim tovarišem, ki vsled vojnih razmer niso mogli pravočasno napraviti usposobljenosti izpita. — Sledilo je nato predavanje ravnatelja Schreinerja „o ureditvi našega šolstva“. V velikim zanimanjem smo sledili izvajanjem govornikovim. V imenu društva se mu je tovariš predsednik za zanimivo in času primerno predavanje prisrčno zahvalil.

Delegatom za Zavezino zborovanje je bil izvoljen tov. Mravljak, naduč. v Zrečah, za namestnika pa tov. Vittori, učitelj v Cadrmljah. Predsednika bode zastopala tov. Mravljakova, učiteljica v Zrečah. Zahvaljujoč se za polnoštevilni obisk in želeč vsem prijetne počitnice je predsednik zatvoril zborovanje.

Po zborovanju smo se zbrali v Narodnem domu, kjer so nam med prijateljskimi razgovori pravi hitro minile prijetne ure.

+ Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za ljubljansko okolico ne bo imelo izrednega zbora to počitnice — zaradi raznih ovir. Resolucije, ki so bile pripravljene za občni zbor glede šolskih knjig in šolskih knjižnic bom predložil „Zavezi“ v uvaževanje. Vabim člane, da se udeležijo „Zavezinega“ zborovanja v septembru in prošim doposlati mi zaostalo članarino, da bodo računali o Božiču čisti. Na zdar! Janko Zirovnik.

+ V poljanju: V zadnji številki „Uč. Tov.“ je bil objavljen predlog „Savinjskega učit. društva“, glasom katerega naj bi se en član učiteljskih parov opustil članarino. Ta predlog ne odgovarja istini in sloni bržkone na nesporazumu. Predlog se je glasil sledeče: „Zaveza“ ni zahteva od učit. parov dvakratne članarine (48 + 48 K), marveč samo 48 + 8 K, ker dobiva faktično samo en član „Zavezine“ liste.

Po slovanskem svetu.

Iz češkoslovaške republike.

Nov časopis za mladino bo začel izhajati na Češkem. Izdajalo ga bo češko učiteljsko. Urejevalo ga bo več urednikov. Za ilustracije bo skrbel slikar Jožef Wenig. List bo namenjen za otroke od 10 do 16 let. List bo prinašal sestavke najboljših čeških pisateljev in bo izhajal desetkrat na leto.

Iz Jugoslavije.

— Nov minister prosvete. Dosedanji minister prosvete Ljuba Davidovič, sišao je s tega položaja i otišao na drugi, gde ga je dužnost odazvala. Vreme njegovog ministruvanja u prosveti obeleženo je plodnosc i smišljenim radom i reformom u svima pravcima. I rad njegov i ophođenje njegovo ostaće v blagodatnom sećanju učitelja i u istoriji prosvete naše, jer njegovo ostaće kao ime prosvetnog reformatora i velikog prijatelja učitelj-

skog. Za novog ministra prosvete, u demokratsko-socijalističkom kabinetu gosp. Davidoviča, došao je g. Pavle Marinković. Mi se nadamo, da će on započeto delo reforme privesti kraju i da će na taj način novi zakon o nar. školama za celo kraljevstvo, koji je veliko otpočet, uskoro postati svršeno delo. — »Nar. Prosveta«.

— Dalmatinsko učiteljsvo in načrt novega šolskega zakona. Na skupščini »Zveze dalmatinskih učiteljev«, ki se je vršila dne 16. t. m. v Splitu je razpravljala delegacija tudi o novem načrtu za šolski zakon kraljevstva SHS. Dalmatinsko učiteljsvo je načrt navdušeno pozdravilo in ga odobravalo le z malimi izpremenbami in dodatki. Mi razumemo položaj naših dalmatinskih tovaršev. Avstrijska uprava je dalmatinsko šolstvo popolnoma zanemarila, zato vidijo tamošnji tovarši v novem zakonskem načrtu še vedno napredek in iz tega ozira lahko glasujejo za novi načrt. Ni pa enak naš položaj, ker pomenja za nas novi načrt zakona o narodnih šolah povečini nazadovanje in je vsled tega v tej obliki absolutno nesprejemljiv.

— Tudi učiteljsvo iz bivše kraljevine Sroije odobrava novi načrt zakona v narodnih šolah. Razumljivo, da pomenja novi načrt tudi zanje precejšen napredek. Zato forsira tamošnje učiteljsvo, da bi bil načrt čimprej uzakonjen. Vendar, je za nas Slovence, stališče v tem oziru napram srbskim tovarišem enako, kakor smo ga v gorenji notici označili. Zakona nikakor ne kaže forsirati in je predvsem, predno se ga predloži zbornici, zaslišati glas vsega učiteljsva. Temeljito je proučiti posamezna vprašanja, ker potrebuje novi načrt temeljite preuredbe in dodatkov, če nečemo Slovenci nazadovati na šolskem polju. Vsekakor je pojav, da se srbske in hrvatske »Zveze« brez velikega odpora izrekajo za udeležitev predloženega načrta za nas nevarne in je nujna potreba, da čimprej spravimo tudi mi zakonski načrt v javno debato. V kolikor nam bo mogoče, pričnemo tudi v prihodnjih številkah z objavo načrta.

— Za ureditev šolstva v Prekmurju. V Prekmurju naša stvar dobro napreduje. Kakor dobivamo poročila, se je sestavil že nekaj pokrajinski zbor ali svet tamošnjega civilnega komisarja dr. Lajnsica. Iz vsakega kraja imajo v tem sosvetu po tri svoje zastopnike. Ta pokrajinski zbor bo izdelal načrt za šolstvo in uradnišvo v Prekmurju. Odločil bo, katere uradnike in učitelje bodo odpustili in kateri lahko ostanejo še nadalje na svojih mestih. Ker zahtevajo Hrvati spodnji del Prekmurja zase, bo ljudstvo samo, na podlagi pokrajinskega odbora odločilo, kam hoče pripadati. Nujna potreba za Prekmurje je tudi imenovanje šolskega komisarja, kar se pa dosedaj še ni izvršilo.

— Poverjenišvo za uk in bogočastje priporoča po časopisih šolskim vodstvom, da pomagajo županstvom pri izpolnitvi vprašalnih pol, katere razpošilja podjetje Jugoslov. privrednega kompasa, ker je to delo splošno koristno za vse naše gospodarstvo. — Enakega oklica na duhovščino nismo čitali! Za delo pripoznajo šolskemu vodstvu popolno veljavo, celo izven delokroga se kliče urad na pomoč; glede verodostojnosti se pa šolskega vodstva ne pripoznava in bi moralo učiteljsvo nositi svoje razkaznice županstvu v potrditev. Če ne pripoznavajo šolskih vodstev in popolne uradne verodostojnosti teh uradov višje šolske oblasti, bo učiteljsvo poskrbelo, da se bo spoštovalo in upoštevalo tudi šolska vodstva kot verodostojen urad.

— Značilno za današnje čase. V »Slovanskem Narodu« čitamo: Brez učitelja. Pišejo nam: Iz šole v Osilnici ob

Kolpi se je preselila g. učiteljica Mini Burzeva, zapustivši svojo službo v Ljubljani, dočim je učiteljica g. Cepudrova iz Papejeva, zapustivši svojo službo v Ljubljani, zatruje, da se ne vrne tudi g. učiteljica Ottilija Zemljakova nazaj v Bosiljovoko. Od gotovih strani se pa čuje, da bi zamogle v občini Osilnica vse 3 šole ostati brez učitelja zanaprej in to vsled pomanjkanja učiteljev. Merodajni krogi se pozivljajo, da se v pravem času v tem smislu za našo mladino zavzamejo, da iste ne zadene usoda neizobrazbe. Seveda k vsemu temu se morajo pa tudi zavzeti posamezni občinarji, da bodo učiteljem bolj naklonjeni glede pouka otrok in jim ne nasprotovali povsod ter tako odganjali izobraževalce otrok; končno oni, v okrajni šolski svet izvoljeni možje, osobito njih predsednik, naj se postavi na prostor, za katerega je izvoljen in da se glede njegovega delovanja ne bo dal omečati in odvrniti niti po zvezi rodu ali prijateljstvu, ni blagovoljnosti in sovražnosti, sploh nikakim stranskim ozirom in da naj vrši svoje dolžnosti in podpira učitelja z vsemi svojimi močmi, katere mu zakoni nalože, ker svoboda brez naobrazbe ne bo rodila dobrega sadu. — K temu dodajemo: Ljudstvo je v teh krajih šoli zelo nenaklonjeno in za Osilnico ravno vemo, da so nagajali učiteljici na vse načine. Hrane in živil ji tudi niso hoteli dati. Iz takih krajev beže učitelji proč ob prvi priliki, ker nimajo v šolskih oblasteh nobene zaslombe. Če ne bi bil kulturni greh, bi privoščili prebivstvu sličnih razmer vsaj dve generaciji — analfabetov. Mogoče bi jih to izstresnilo.

— Zavezinim delegatom in tovarišem, ki pridejo v Ljubljano naznanjamo, da je »Zaveza« preskrbela nekaj skupnih prenočišč in naj se vsi oni, ki nimajo prenočišča zglašajo v pisarni strckovnega tajništva »Zaveze«.

— Osemrazrednice in meščanske šole. Šolska doba je za učence na teh šolah enaka, učna snov in število tedenskih ur je različna. Meščanske šole imajo obširnejši in krajevnim razmeram prilagojen učni načrt, od učiteljev se pa zahteva poseben izpit. S tem sicer ni rečeno, da bi na meščanski šoli ne mogel učiti marljiv in vesten ljudskošolski učitelj. Tak bo pa tudi lahko napravil potreben izpit ter si s tem izboljšal gmotno stanje. To naj bode v spodbudo zlasti mlajšim močem, ko sedaj tako primanjkuje za meščanske šole izprašanih učiteljev in se nameravajo še na raznih krajih ustanoviti take šole. Vestno pripravljane za pouk je tudi najboljše priprava za izpit. J. B.

— Na našo brzojavko skupščini bosanskega učiteljsva v Sarajevu dne 3. avgusta t. l. je prejela »Zaveza« sledeči brzojavni odgovor:

Istim željama usvrčamo i kličemo našoj naprednoj i svesnoj braći Slovencima: Živili i napredovali i bili otsada pravci među tvorcima uzvisenih ideja u lepoj i slobodnoj otadžbini. — Lazarević, predsednik. Blažeković, tajnik.

— Janko Dimić †. Bil je strojni stavc v naši tiskarni — mož volje, dela in značajnosti. V sredo minulega tedna, ko je bil sklonjen nad tipkami svojega stroja ter je z brzino spretnih udarcev prelivaval rokopis v svinčene črke, ga je kap zadela na levo stran in ga nasilno odtrgala od „črne umetnosti“. V četrtek, petek in soboto smo upali, da si opomore. Vrnili se mu je zavest, vstal je iz postelje, dejali smo, da ga kmalu zopet pozdravimo v svoji sredi. A nesreča se je ponovila — v nedeljo zgodaj jutraj je umrl. Koliko lepih, brezhbitnih del je prišlo izpod njegovih rok! Preden je rokopis prenesla mehanika stavnega stroja v svinčeno zlitino, sta mu vsebina in oblika preletela bistrega, inteligentnega duha, da se je iz vsake zlite vrste odražala njegova jaka, simpatična osebnost. Karkoli je prišlo iz tiskarskega stroja, si lahko takoj sodil: „To je Dimičevo delo!“ Stroj in Dimić sta bila eno, tajinstveno snujoče živo telo, ki se je gibalo na videz igraje, brez zunanjega znaka napora in izčrpanosti dan za dnem, da, dostikrat noč za nočjo. In ko je opravil svojo nalogo v tiskarni, kam je držala njegova pot? V dom in sokolsko telovadnico! Doma mu je cvetela tiha rodovinska sreča, v telovadnici ga je objemala ljubezen vdanih bratov, ki jim je bil vzor požrtvovalnega sokolskega delavca. Tiskarna, dom in telovadnica so bili mejniki njegovega sveta. Tod se je plodovito in vzorno razvijalo njegovo življenje, ki je z deloljubno svojo silo zgledno in privlačno vplivalo na široki krog njegovih znancev, prijateljev, stanovskih tovarišev in sokolskih bratov. Moj sokolski brat Janko Dimić je bil med prvimi v številu onih, ki sem gojil do njih spoštovanje in sem se čutil srečnega, kadar sem mu mogel stisniti pošteno, moško, delavno desnico! Zvestoba in resnicoljub-

nost, brezpogojna vdanost sokolskim idealom, skromnost in neumorna delavnost so bile najodličnejše poteze njegovega značaja. In tudi njega je potegnila vojna vihra v svoj tesni vrtinec. Na Ruškem je bil zajet, in ob tisti priliki ga je omamil udarec kopita kosaške puške po glavi. Bržkone je bila kap posledica onega udarca. Kmalu po povratku iz ujetništva je zopet prišel v našo tiskarno, odkoder nam ga je vzela smrt. Kaj smo mu dali? Zadnje spremstvo in zvest spomin! Vse tiskarniško osebje (88) z upravnim svetom in nadzorstvom je šlo do groba, pred krsto se je lila rdeča četa naraščaja in bratov Sokolov — med njima beli cvetovi Sokolic. Ko je utihnila poslovinna beseda dr. Feticchia, sta se nagnila v gomilo dva sokolska prapora, a Janka Dimića smo ostavili v objemu ljube zemlje slovenske, obenem pa smo ga globoko zagrebeli v svoje duše. Umrli je mož pozitivnega dela; delo pa živi naprej in nam poraja in oblikuje nove rodove...

E. Gangl.

— O nameščanju obiskovalcev počitniškega tečaja v Ljubljani od 18. avgusta — 4. oktobra t. l. Nujna potreba sili nastaviti kot učitelje gojenke (gojenke) 3. letnika učiteljske in abiturijente srednjih šol (liceja), po dovršitvi gori omenjenega tečaja. Abiturijenti srednjih šol (liceja), bodo glede znanja gotovih predmetov mogli vršiti svojo dolžnost le deloma. Kdor ni obiskoval v srednji šoli risanja, tega neprecenljivega sredstva za učitelja, ne bo mogel dohiti gojenecv in gojenk v času počitniškega tečaja. Kdor ni pevec ali ne zna igrati na gosli, temu bo tudi pouk v petju delal preglavice. Najhuje pa bo s pedagogiko in metodiko. Zato je priporočila vredno, po možnosti srednješolce oddeliti in poučevati posebej v predmetih, o katerih prej niso mnogo ali nič slišali. Mnogo srečnejši so v vsem gojenici in gojenke učiteljske. Kar je najvažnejše (pedagogika in metodika), o tem so več ali manj poučeni. Najbolj jim manjka teoretične metodike in se enkratne ponovitve vseh predmetov. — Vsem nalogam, ki čakajo počitniški tečaj, ne bo možno ustreči. Zato je priporočati, da višji šol. svet nastavi nove učitelje pri priznanih šolnikih, ki jih bodo z ljubeznijo in dobrim svetom uvajali v šolo. Le tedaj lahko pričakujemo, da bo sila rodila učitelje, ki gredo z veseljem na delo. — H.

— Štampilje SHS. Poverjenišvo za uk in bogočastje prepoveduje z odlokom z dne 17. julija 1919. br. 2838 štampilje za znakom SHS. Te štampilje se morajo takoj »odpraviti in uničiti.« Zona me spretetava, če pomislim, kakšnega strašnega sovražnika so si nekatere šole nakopale s temi štampiljami. Brezmejna je slava Veržejcev od takrat, ko so njih hrabri predniki spoznali v rižnati klobasi zver ter na njo streljali. Ali žal, njih slava sigurno otemni v zgodovini pod lapidarnim slogom odloka z dne 17. julija a. d. 1919. Pa naše poverjenišvo ne stoji osamljeno v svojem boju. Tudi razna druga poverjenišva in oblasti so jele zatirati ta velepomembni znak, ki se je tako naglo ukoreninil med narodom. Zlasti naši narodni trafikanti, ki so si v svojem narodnem navdušenju omislili nove napise, morajo sedaj poslušati poučna predavanja finančnih organov, češ, »SHS ni več.« Zadnje šase se toliko piše o nezadovoljnosti med narodom in veruje, da je tudi to zatiranje napisov SHS doprineslo k temu svoj delež. Slišijo se razna modrovanja, naraščajoča v hujskanje: »SHS ni več, pridemo pod Francoze.« »SHS ni priznana država, zato morajo ti napisi izginiti.« »Pridemo nazaj pod Avstrijo.« »Ti prokleti Srbi so nas osleparili. Sedaj smo pa podjarmljeni pod Srbijo.« In ako še končno omenim resno-smešen slučaj, da se je pobožna ženska zgazala, ker so odstranili »Skladko« ime, potem bi bila slika menda popolna. Resnica pa je, da je sedaj veliko preprostega ljudstva prepričanega, da država SHS ne obstoja več. Je bilo tega treba? Se li ne imenuje naša država kraljevstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev? Je-li potem ta znak tako protustaven? Bi-li ne bilo bolje dekretirati, da se pred SHS še pripiše kr.? Naše oblasti imajo pred seboj vzoren Avgijev hlev. Ta bodi njih poprišče! Dela je za deset Heraklejev! Za take Donkišotijade so časi preresni!

— Z notico »Poziv v pokoj«, ki ga dobijo češki, za pokoj »zreli« učitelji, se strinjamo docela vsi učitelji v Sloveniji. Tudi pri nas še službujejo učitelji vseh kategorij, ki so bili že za obstoj staroavstrijskega šolskega zakona sposobni za pokoj, a sedaj niti »z ozirom na narodne potrebe« ne spadajo več na svoja mesta, ker niso v stanu slediti toku časa. Preobrat, ki zadene sedaj šolstvo, rabi mlade, sveže in čile moči. Omenjeni učitelji posedajo skoro brezizjemno najlepša mesta ob železnicah, v trgih, v bližini mest

4. Po zaklade, I. str. 25.

5. Kozličev preskakovat, I. str. 40.

Osmo šolsko leto.

Tekalne igre:

1. Pogon (izzivanje vojsk), I. str. 32.

2. Labirint, I. str. 13.

3. Rib premetavat, I. str. 39.

4. Tekme v teku, I. str. 48.

Lučalne igre z majhno žogo:

5. Tekme v podajanju žoge, 6. način, II. str. 25.

6. Žoganje v krogu, II. str. 41.

7. Žoganje na prebege, II. str. 54.

Opazka 1. Igr »Žoganje na jezdece« (V. šol. leto) in »Rib premetavat« (VIII. šol. leto) sta primerni samo za dečke.

Opazka 2. V »Slov. Sokolu« 1914 se nahajajo popisi odbijalnih iger z žogo, in sicer iger, v katerih odbijamo žogo z roko in bobničem. Vaje v odbijanju z roko in Odbjanje čez mejo str. 1 je primerno za četrto šolsko leto, Podbijanje str. 10 za peto, vaje v žoganju z bobniči in perjačami str. 17, za šesto in sedmo šolsko leto, zlasti za deklice.

P.

Sedmo šolsko leto.

Tekalne igre:

1. Tretjega odbijat, težji načini, I. str. 16.

2. Medvedje v lancu, I. str. 24.

3. Lov tatov, 2. način, I. str. 30.

4. Preža, I. str. 30.

Lučalne igre z majhno žogo:

5. Žoganje na ogle, II. str. 38.

6. Strelci, II. str. 53.

7. Žoganje skoz vrsto, II. str. 32.

Ponavljjanje znanih iger.